

12. *Ghidul parteneriatului școală-familie-comunitate*, Ministerul Educației al Republicii Moldova, 2011. (Accesat la data de 15.03.2023 link-ul de acces: <https://edu.gov.md/ro/content/ghidul-parteneriatului-scoala-familie-comunitate>)
13. IORGA, E. (2013). *Parteneriatul școală-familie. Abordare teoretică și metodologică.*, București: Editura Universității din București, 2013, 212 p., ISBN 978-973-737-998-4.
14. ISTRATE, M. A., MIHĂESCU, I., *Implicații ale parteneriatului școală-familie în contextul educației incluzive*. Revista Română de Educație Incluzivă, nr. (3), pp. 39-56, ISSN 2393-9249.
15. LEWIN, K., *Resolving social conflicts: Selected papers on group dynamics*. Harper & Brothers., 1948 ISSN 978-0805804183. (accesat de pe link-ul https://ia902905.us.archive.org/15/items/in.ernet.dli.2015.197012/2015.197012.Resolving-Social-Conflicts_text.pdf, data de 05.04.2023)
16. MORENO, J. L. (1953). Who shall survive?: A new approach to the problem of human interrelations. Nervous and Mental Disease Monograph Series, No. 70. Grune & Stratton. ISSN 978-1258289349.
17. MUNTEANU, C., *Relațiile interpersonale ale elevilor în cadrul claselor cu predare integrată*. Revista de Pedagogie, 2014, nr. 62(1), pp. 25-32.
18. MUNTEANU, C., TOFAN, D., *Relația profesor-elev: factor determinant al reușitei școlare*. În: Journal of Educational Sciences. 2015, vol. 8, nr. 3, pp. 187-191. ISSN 2068-1151.
19. MUNTEANU, L., *Relațiile interpersonale ale elevilor în cadrul claselor cu predare integrată*, 2014, nr. 62(1), pp. 25-32
20. NICOLAU, M., *Parteneriatul educațional-școală, familie și comunitate*. Revista de Pedagogie, 2014, Nr. LXII(1), pp. 55-64. ISSN 0034-8678.
21. POPESCU, M., *Comunicarea pozitivă în relațiile interpersonale ale elevilor*. În: Journal of Educational Sciences. Vol. 11, nr. 2, pp. 121-130. ISSN 2068-1151.
22. POPESCU, I., *Principiul motivării la elevi în cadrul procesului de predare-învățare*. Revista de pedagogie, 2015, nr. 63(2), pp. 49-64.
23. PREDĂ, R., *Parteneriatul școală-familie în educația copilului de vârstă preșcolară*. Revista de Pedagogie și Psihologie, 2019, nr. 15(2), pp. 92-101. ISSN 2285-3227.
24. STANCIU, M., RĂSUCEANU, A., *Parteneriatul școală-familie. Rol și implicații*. Jurnalul de Studii Juridice, 2015, nr. (2), pp. 79-91. ISSN 2345-0949.

CZU: 37.015.3+159.922.7

CZU: 316.624:373

IMPORTANȚA CUNOAȘTERII ȘI RECUNOAȘTERII FENOMENULUI DE BULLYING ÎN ȘCOALĂ PENTRU SECURITATEA PSIHOLOGICĂ A COPIILOR: O ANALIZĂ A PERCEPȚIEI ASUPRA ACESTUI FENOMEN

Bercaru Nicoleta
UPSC „Ion Creangă”
(România)

ORCID: 0000-0001-5656-9720

Adnotare

Bullying-ul este o problemă sistemică în toate școlile din România. Un studiu al Fundației Salvați copiii arată că, în doar 10 minute de pauză, 1 din 4 copii este victimă de bullying, iar România se situează pe locul 3 în clasamentul celor 42 de țări investigate. Ministerul Educației Naționale a înregistrat 18.783 de cazuri de violență în anul școlar 2014-2015. Studiul propune identificarea nivelului de conștientizare a bullying-ului între elevi, a gradului de agresivitate și nevoia de intervenție integrată școală-familie-copil.

Cuvinte-cheie: bullying, bullying în școală, victimă, agresiune, conștientizare.

Annotation

Bullying in Romanian schools affects 1 in 4 children during break time, with 18,783 cases of violence reported for the 2014-2015 school year. Romania ranks third out of 42 countries investigated in terms of the prevalence of bullying, with 17% of 11-year-olds admitting to assaulting other students at least three times in the previous month. The study aims to identify the level of awareness and aggressiveness in students, as well as the need for integrated intervention from schools, families, and children. 3 in 10 children are excluded from their peer groups, with 1 in 4 children being humiliated in front of their peers.

Keywords: bullying, bullying in school, victim, aggression, awareness.

1. Introducere

Termen fără o traducere exactă în limba română, dar sinonim cu termeni precum intimidare, terorizare, brutalizare, bullying-ul este o acțiune prin care se aduc injurii celorlalți efectuată în mod repetat, dar care se poate manifesta atât fizic, prin agresivitate fizică, cât și psihologic, prin producerea unor daune emoționale. Instrumentele acestui fenomen pot fi cuvintele, acțiunile sau excluderea socială.

Fără a presupune existența unui conflict bazat pe o problemă reală, ci pe dorința unor persoane de a-și câștiga puterea și autoritatea, punându-i pe alții într-o lumină proastă, fenomenul de bullying poate fi prezent în orice tip de comunitate, în grupuri sociale, unde persoanele interacționează unele cu altele: la școală, la locul de muncă, în familie, în cartiere, în biserică, în mass-media, chiar între țări etc

De asemenea, bullying-ul poate fi inițiat în egală măsură atât de către o persoană, cât și de un grup de persoane (**mobbing**), implicând un raport de putere inegal, deoarece victima, în cazul acestui fenomen nu dispune de resurse (fizice, psihologice, sociale) pentru a se apăra [1].

Victima agresiunii de tip bullying pozează într-o ipostază de regulă vulnerabilă, care prezintă anumite slăbiciuni pe care bullying-ul le poate exploata. Victima manifestă imposibilitate de apărare și sentimente de neputință. Spectatorii (bystanders) sunt și ei persoane implicate în fenomenul de bullying, chiar dacă nu în mod direct, însă asistă la acțiune. Bullying-ul este considerat o formă de violență fizică și psihologică, o conduită intenționată care vizează producerea unor prejudicii (rănire, distrugere, daune) unor persoane (inclusiv propriei persoane), cu diferite cauze care determină noi forme de violență.

Bullying-ul în școli este o problemă sistemică ce afectează toate școlile din România și nu numai. Conform unui studiu oferit de Fundația Salvați copiii, în doar cele 10 minute de pauză la școală, 1 din 4 copii din școlile românești este victimă a bullying-ului, în mod repetat. La nivel european, România se situează pe locul 3 în clasamentul celor 42 de țări în care a fost investigat fenomenul, potrivit unuia raport al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), cu 17% dintre copiii de 11 ani care au recunoscut că au agresat alți elevi cel puțin de trei ori în luna anterioară, procentajul celor de 13, respectiv 15 ani, fiind de 23%. Cele mai noi date procesate la nivelul Ministerului Educației Naționale (MEN) pentru anul școlar 2014-2015 vorbesc despre 18.783 de cazuri de violență la nivel național. Conform aceluiași studiu, 3 din 10 copii sunt excluși din grupul de colegi, 3 din 10 copii sunt amenințați cu bătaia sau lovirea de către colegi și 1 din 4 copii a fost umilit în fața colegilor. [2]

Cele trei tipuri de bullying ce poate fi experimentat de elevi îl reprezintă **intimidarea directă, intimidarea indirectă și cyberbullying-ul**. În cadrul acestor categorii se află intimidarea verbală, fizică și socială/relațională [3]. **Bullying-ul direct** este o combinație a bullyingului verbal și fizic. Bullying-ul verbal presupune comentarii spuse direct sau informații scrise care dăunează emoțional celui vizat. Bullying-ul fizic constă în rănirea fizică a unui elev sau în distrugerea cu bună știință a bunurilor sale. Un exemplu de intimidare directă este lovirea unui student în timp ce îi numește și nume nepoliticoase sau folosirea unui limbaj neplăcut.

Bullying-ul indirect este în principal verbal și este prezent frecvent în școli. Un exemplu de astfel de comportament ar fi un elev care răspândește informații false despre un alt elev cu intenția de a provoca umilințe. Evoluția rapidă a tehnologiei din ultimii ani a preluat cumva BULLYING-ul și în mediul online, regăsindu-se sub denumirea de Cyberbullying. **Cyberbullying-ul** este acea acțiune prin care elevii folosesc e-mail sau platforme de social-media precum Facebook pentru a scrie conținut agresiv, jignitor la adresa unui coleg. Un studiu american din 2015 pentru centrele de control al bolilor a descoperit că 15,5% dintre elevii de liceu sunt cibernetici, în timp ce 24% dintre elevii de gimnaziu sunt cibernetici. O formă frecventă de cyberbullying este distribuirea de fotografii sau videoclipuri private ale unui elev, fără consimțământul acestora. Această formă de intimidare este mai insidioasă și are loc în afara școlii, astfel încât este mai dificil pentru profesori să detecteze și chiar să acționeze spre rezolvarea problemei [4].

Cauzele bullying-ului sunt variate, ceea ce înseamnă că orice student poate deveni țintă, indiferent de sex, rasă, religie sau statut socioeconomic. Înțelegerea motivului pentru care elevii îi agresează pe alții îi poate ajuta pe profesori să combată fenomenul bullying-ului în școli. Factorii care pot duce la bullying includ diferențe de aspect, statut social, rasă și orientare sexuală. Unii elevi care îi agresează pe alții au o stimă de sine scăzută. În unele cazuri, nevoia de atenție a copiilor, elevi, și dorința de a fi percepuți drept curajoși și încrezători, toate acestea pot duce la nevoia de a agresa. Copiii care se confruntă cu probleme la domiciliu, cum ar fi abuzul și neglijarea sau un divorț al părinților îi pot determina să-i intimideze pe alții din cauza propriilor probleme pe care nu știu de fapt să le gestioneze, devenind geloși, furioși.

2. Identificarea problemei

Indiferent de nivel sau de vârstă, Bullying-ul în anii de școală poate avea efecte de lungă durată. Elevii care sunt intimidați pot avea performanțe școlare slabe, manifestându-se prin scăderea interesului pentru școală și printr-o participare din ce în ce mai puțin activă la școală. De asemenea, pot apărea chiar leziuni fizice inexplicabile și un comportament autodestructiv. Efectele emoționale includ luptele cu stima de sine scăzută, insomnie, depresie și chiar gânduri și acțiuni suicidale. În plus, elevii care sunt intimidați au de două ori mai multe șanse să sufere de probleme de sănătate, cum ar fi probleme de stomac sau dureri de cap.

Bullying-ul nu afectează numai elevii, ci și familia și colegii de clasă. Simțindu-se neputincioși și confuzi, părinții și ceilalți membri ai familiei în ceea ce privește țintele de intimidare pot suferi depresie, anxietate și boli legate de stres. Unii părinți devin excesivi de protectivi cu copiii lor, ajungându-se chiar la conflicte cu școala. De asemenea, prietenii unui copil afectat de bullying pot ajunge să se simtă la rândul lor intimidați și chiar neputincioși și vinovați că nu își pot ajuta prietenul, temându-se să nu devină următoarea țintă. În timp ce BULLYING-ul poate fi distructiv și persistent, poate fi, de asemenea, suficient de subtil încât profesorii să nu fie conștienți de acest lucru. Întrucât BULLYING-ul poate duce la probleme psihologice, emoționale și fizice de lungă durată asupra copilului, este esențial ca profesorii să recunoască semnele acestor tipuri de intimidare pentru a le putea combate din timp.

3. Obiectivele cercetării

O1: Identificarea nivelului de conștientizare a fenomenului de bullying între elevi

O2: Identificarea gradului de agresivitate la elevii din ani terminali, clasele a IV-a și a VIII-a

O3: Identificarea principalelor manifestări ale elevilor în fața conștientizării/ confruntării fenomenului de bullying

O4: Identificarea nivelului nevoii de intervenție integrată școală-familie-copil, în fața fenomenului de bullying.

4. Metodele de cercetare

Ipotezele cercetării

H1: Se prezumă că nivelului de conștientizare a fenomenului de bullying între elevi este unul ridicat;

H2: Se prezumă că gradului de agresivitate la elevii din ani terminali asupra colegilor lor, clasele a IV-a și a VIII-a, este unul foarte mare;

H3: Se prezumă că principalele manifestări ale elevilor în fața conștientizării/ confruntării fenomenului de bullying sunt: răspunsul a agresiv (verbal sau fizic), anunțarea părinților/ a școlii (diriginte, învățători, profesori, director) de către copilul agresat;

H4: Se prezumă că atât școala cât și familia se implică la un nivel foarte ridicat în conștientizarea fenomenului de bullying.

Instrumentul folosit

Chestionarul, care a cuprins 15 itemi, a fost aplicat pe un eșantion de 218 subiecți, elevi din ani terminali, primar și gimnaziu, ai Școlii Gimnaziale Nr 39 Nicolae Tonitza, Constanța, astfel: clasa a IV-a – 115 elevi (53%); clasa a VIII-a – 103 elevi (47%). Perioada de aplicare s-a desfășurat între 19 martie și 19 aprilie 2020. Dintre cei 115 elevi respondenți de clasa a IV-a, un număr de 66 au fost fete (30,28%) și 49 au fost băieți (22,48%). Dintre cei 103 elevi de clasa a VIII-a, un număr de 70 sunt fete (32,11%) și 33 sunt băieți (15,14%). De menționat este faptul că, dintre cele 15 întrebări ale chestionarului, una dintre întrebări cu răspuns închis, de tip DA/NU, a dus la împărțirea respondenților în 2 grupe de răspuns. Astfel: 1. Elevi care, conform primei întrebări au auzit de cuvântul bullying, derivând de aici alte 14 întrebări, reprezentând, 92,20%; 2. Elevi care, conform primei întrebări nu au auzit de cuvântul bullying, derivând de aici alte 9 întrebări (dintre acestea 6 comune cu G1), reprezentând 7,80%.

5. Rezultatele cercetării

Întrebați dacă au auzit vreodată cuvântul BULLYING, 92,20% au răspuns DA și 7,80% au răspuns NU. Această întrebare ”bifurcă” chestionarul, ducând mai departe la întrebări ce vor viza în continuare BULLYING-UL, pentru cei care îi știu semnificația, și întrebări ce vor avea în vedere UMILIREA, pentru cei ce nu cunosc semnificația celui dintâi termen. UMILIREA este sinonim cu BULLYING-UL și prin alegerea sa s-a avut în vedere identificarea unor situații și comportamente similare celor de tip bullying, dar pe care copiii care nu cunosc termenul nu le conștientizează. La întrebarea *Unde ai auzit termenul de BULLYING?*, cei mai mulți, 53,21%, au răspuns că au auzit de pe internet, 36,24%, de la televizor, 39,36%, de la ora de dirigiență, iar cei mai puțini din alte surse. De remarcat procentul scăzut în ceea ce privește informarea copiilor de către părinți, doar 19,72%, și în mod deosebit de către consilierul școlar, doar 11%. Întrebați dacă au fost vreodată ținta a bullying-ului, cei mai mulți, 57,80% au răspuns că NU, iar 34,40% au răspuns că DA. Procentul este interesant atât pentru cei cu răspuns negativ, reprezentând un procent destul de mare, având în vedere propagarea fenomenului de bullying în societate, și mai ales în școli, dar, la fel de interesant este și procentul celor care au răspuns DA, reprezentând un procent destul de mare. Procentul de 7,80% reprezintă elevii care nu au auzit de cuvântul BULLYING. De remarcat faptul că la clasa a IV-a, doar 26,09% dintre copii au fost ținta a bullying-ului, în timp ce 60%, nu, iar la clasa a VIII-a, 43,69% dintre copii au fost țintă a bullying-ului, în timp ce 55,34%, nu. La întrebarea *Ce formă de bullying a fost manifestată?*, la egalitate, câte 17,43% s-au simțit excluși sau au simțit că s-a răs de aspectul lor fizic, 13,30% au fost porecliți, pentru ca, la polul opus, 2,29%, să se afle cei care au simțit ca au fost obligați să facă lucruri pe care nu ar fi dorit să le facă.

De remarcat faptul că niciun respondent nu a simțit în vreun fel abuz, umilire, BULLYING din punct de vedere al religiei personale, având în vedere că în școlile constănțene

sunt copii de diverse religii prin diversitatea etnică a zonei. În ceea ce privește momentul și locul desfășurării bullying-ului, alarmant este procentul de 20,64% care arată ca loc școala, în pauză, chiar în sala de clasă, care, adunat cu cel de 13,76% ce identifica tot spațiul școlar, în pauză, pe coridor, se ridică la 34,40%, ceea ce ar trebui să reprezinte un semnal de alarma pentru școala noastră. Cei mai puțini, 1,38%, au resimțit bullying-ul pe drumul spre/dinspre școală. Referitor la persoana căreia i s-a adresat cel care s-a simțit ținta a bullying-ului, la egalitate procentuală, 12,39% fie nu au spus nimănui, fie au spus unui prieten/ coleg. Alarmant este faptul ca niciunul nu a spus consilierului școlar, care ar trebui să aibă un rol esențial în identificarea și rezolvarea problemelor de acest tip. Ca o observație însă trebuie menționat faptul că, în școala analizată, consilierul școlar se identifică și cu rolul de diriginte, dar și de profesor la clasă, ceea ce poate însemna ca în procentul de 3,21% (au spus unui profesor) să se regăsească și consilierul școlar, elevii nefăcând distincția între rolurile doamnei în școală. Însă acest aspect trebuie analizat. Întrebați ce altceva au făcut când au fost ținta bullying-ului, din procentajul afișat se remarcă faptul că 13,30% au ignorat, 8,72% au reacționat verbal, pentru ca, la polul opus să se afle răspunsuri de tip Altele (am acționat verbal și fizic/ M-am îndepărtat de persoana aceea). La întrebarea dacă au văzut vreodată pe cineva fiind ținta a bullying-ului, 35,78% au răspuns că doar uneori, 27,98% nu au văzut niciodată, iar 10,09% au văzut în fiecare zi.

Așa cum menționam la început, prima întrebare a chestionarului a ”bifurcat” chestionarul către respondenții ce au auzit de BULLYING și cei care nu au auzit. Din totalul de 218 elevi participanți la studiu (218), numai 17 nu au auzit de termenul de BULLYING, adică 7,80%, pentru aceștia folosindu-se termenul de UMILIRE. Din 115 respondenți la clasa a IV-a, 10 elevi au spus ca au fost umiliți, iar 6 elevi au răspuns că nu. Totodată, din cei 102 respondenți la clasa a VIII-a, doar un elev consideră ca nu au fost umiliți, acesta fiind cel care nu a auzit de termenul de Bullying. Ceea ce înseamnă că majoritatea elevilor de clasa a VIII-a cunosc semnificația acestui termen. Întrebați fiind sub ce formă s-a manifestat umilirea, dintre cei 17 copii cei mai mulți, (5 elevi) au fost porecliți, ceilalți resimțind umilirea sub forma agresiunii fizice (4 elevi) sau a luării în derâdere a aspectului fizic (4 elevi), iar cei mai puțini (3 elevi) s-au simțit excluși. Totodată, 4 dintre cei 76 respondenți au afirmat ca nu au spus nimănui despre faptul ca au fost o ținta a umilirii, restul afirmând ca au spus fie colegilor/prietenilor, fie fraților, fie profesorilor. De asemenea, pentru 5 respondenți din cei 17 umilirea a încetat după ce au vorbit cu cineva, iar pentru 1(un) respondent nu s-a schimbat nimic. 14 din 17 copii consideră că pot evita să devină o victimă a umilirii răspunzând cu calm și demonstrând că au curaj să-și apere drepturile, iar la întrebarea dacă au văzut vreodată pe cineva fiind ținta a umilirii, 10 din cei 17 au răspuns că NU, 6 au spus că doar uneori și 1(unu) a afirmat că a văzut des. Începând cu întrebarea cu răspunsuri multiple *Atunci când ești martorul unui conflict, în general...* chestionarul se aplică tuturor celor 218 respondenți. Astfel, întrebați ce comportament au atunci când sunt martori ai unui conflict, cei mai mulți dintre aceștia, 24,77%, anunță profesorul diriginte, 20,64% intervin pentru a-i despărți pe cei implicați în conflict, 15,60% sunt dezinteresați de ce se întâmplă, 10,09% nu intervin, asistând pasiv, iar cei mai puțini fie anunță directorul școlii, 0,92%, fie se amuză, privindu-i pe cei aflați în conflict. Referitor la cum sunt văzuți de ceilalți, 74,77% dintre subiecți consideră că sunt percepuți ca fiind persoane pașnice și doar 5,05% consideră că sunt văzuți ca fiind agresivi. De asemenea, respondenții se consideră ei înșiși persoane care evită conflictele în proporție de 72,02%, persoane care aplanează conflictele în proporție de 20,18% și doar 1,38% consideră că generează conflicte. Întrebați care cred că este cea mai bună soluție în stoparea unui conflict, 64,43% dintre respondenți găsesc că soluția este anunțarea unui profesor (diriginte/prof de serviciu), 29,82% cred ca

soluția este intervenirea pașnica pentru a opri agresorul, 19,27% găsesc soluția în anunțarea părinților, iar cei mai puțini au găsit soluții de tip ALTELE (normală, acțiunea asupra vinovatului, dacă unul a făcut ceva și merita o bătaie, aia e, să anunț directorul, să îl bat pe agresor, nu-mi pasă nu fac nimic, mă bag la bătaie să-l ajut pe prietenul meu să câștige și după celălalt se va opri). 60,55% dintre copii consideră că pot evita un conflict răspunzând cu calm și demonstrând că au curaj să-și apere drepturile, evitând astfel să devină o victimă a bullying-ului, 25,23% dând dovadă de respect de sine, iar cei mai puțini răspunzând pe măsura sau altfel (nu bag în seamă agresorul; complimentând agresorul; ne ținem spatele reciproc, se ia cineva de unul dintre noi, sărim toți; în caz că ești agresat ai dreptul să agrezezi persoana respectivă, îi ignor; să te doară- n cot). Referitor la posibilitatea de a evita să devină agresori, cei mai mulți dintre respondenți au identificat ca soluție a arăta că pot înțelege și accepta diferențele, 32,11% consideră că răspunsul respectului pentru ceilalți, 22,94% să fie înțelegători cu ceilalți și doar 1,83% au identificat alte soluții (nu se atacă o persoană care nu merită; nu poți să te iei de cineva dacă nu ți-a făcut nimic; devii prieten cu colegii).

6. Concluzii

Fenomenul de BULLYING este unul din cele în care se răspândește în societatea românească și în mod deosebit printre copii. Majoritatea copiilor au auzit de BULLYING (92,20%), ceea ce confirmă prezumția noastră conform căreia nivelul de conștientizare a fenomenului de bullying între elevi este unul ridicat. În ceea ce privește prezumția conform căreia gradul de agresivitate la elevii din ani terminali, clasele a IV-a și a VIII-a este unul foarte mare, se constată un oarecare echilibru. Astfel, la clasele a IV-a, doar 26% au fost țintă a bullying-ului, 60%, nu au fost, pentru că la clasa a VIII-a, procentul să fie ceva mai mare, 43,69% fiind ținte ale bullying-ului, iar 55,84%, nu. Principalele manifestări ale elevilor în fața conștientizării/confruntării fenomenului de bullying sunt: răspunsul agresiv (verbal sau fizic), anunțarea părinților/ a școlii (diriginte, învățători, profesori, director) de către copilul agresat, 29,82% cred că soluția este intervenirea pașnica pentru a opri agresorul, 19,27% găsesc soluția în anunțarea părinților, iar cei mai mulți, 24,77%, anunță profesorul diriginte, iar în stoparea conflictului, 20,64% intervin pentru a-i despărți pe cei implicați în conflict, 15,60% sunt dezinteresați de ce se întâmplă, 10,09% nu intervin, asistând pasiv, iar cei mai puțini fie anunță directorul școlii, 0,92%, fie se amuză, privindu-i pe cei aflați în conflict, astfel ca prezumția noastră nu se confirmă. Tot din aceste răspunsuri se demonstrează că prezumția noastră conform căreia atât școala, cât și familia se implică la un nivel foarte ridicat în conștientizarea fenomenului de bullying căreia, de asemenea nu se confirmă, cei mai puțini respondenți transmițând cele întâmplate părinților, profesorilor sau consilierului școlar. În ultimele decenii, cercetările au în vedere din ce în ce mai acut identificarea parametrilor securității psihologice în mediul educațional. Autorii definesc siguranța psihologică a mediului ca *starea mediului, lipsit de manifestări psihologice violente în interacțiunea oamenilor, contribuind la satisfacerea nevoilor de bază în comunicarea personală și de încredere, crearea unei semnificații referențiale a mediului și, în consecință, asigurarea protecției psihologice a participanților săi. Bazat pe evidențierea unor parametri precum securitatea / insecuritatea personală și emoțională și abilitățile socio-psihologice, există patru tipuri de medii: mediu sigur psihologic; mediu liberal; mediu manipulativ-autoritar; mediu permisiv* [5].

Rezultatele cercetării noastre subliniază încă o dată, dacă mai era nevoie, nevoia de creare și de asigurare a unui astfel de cadru sigur în școli, ca o condiție principală, din punct de vedere psihologic. Acest lucru necesită comunicare dialogată transparentă, cooperare între școală și familie, respingerea actelor de agresiune de orice natură. Securitatea psihologică a elevului presupune conștientizarea de sine a acestuia, bunăstarea sa personală, socială și emoțională în

condiții socio-psihologice specifice, dar și eliminarea acelor situații ce pot provoca daune psihologice copilului și astfel încălcarea drepturilor sale [6].

Bibliografie

1. LAMPERT, C., DONOSO, V. (2012). Bullying. Children, risk and safety on the internet. (pp. 1–14). The Policy Press.
2. <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/protectie-impotriva-violentei/prevenirea-violentei-in-scoala>
3. VAILLANCOURT, T., HYMEL, S. și M., & P. (2013). Bullying-ul este putere: Implicații pentru strategiile de intervenție în școală. *Journal of Applied School Psychology*, 29(3), 239–255.
4. <https://study.com/teach/bullying-in-schools.html>
5. DOROFEEV ZINAIDA. (2021). Securitatea psihologică la adolescenți. Aspecte psihosociale ale securității psihologice și manifestările ei în plan social la copii, 78–83.
6. SANJUAN P., GUILLEN D., PEREZ - GARCIA A. M. Rasgos de personalidad y recursos psicologicos como predictores del bienestar emocional en adolescentes con y sin formaciyn en escuelas de tauromaquia [Personality traits and psychological resources as predictors of emotional well-being in adolescents with and without training in bullfighting schools] // *Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*. 2018. № 23(1). P. 1–12. DOI: 10.5944/rppc.vol.23.num.1, 2018.18494.
7. TTOFI M. M. și F., & D.P. (2011). Eficacitatea programelor școlare de reducere a agresiunii: o revizuire sistematică și meta-analitică. *Journal of Experimental Criminology*, 7(1), 27–56.
8. VOLK, A. A., DANE, A. V. și M., & Z.A. (2014). Ce este bullying-ul? O redefinire teoretică. *Developmental Review*, 34(4), 327–343.

CZU: 373.3.017(498)

CONCEPTUL MODELULUI PEDAGOGIC DE DEZVOLTARE A COMPORTAMENTULUI PROSOCIAL LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ (ROMÂNIA)

Beșu Ana-Maria
UPSC "Ion Creangă"
Liceul Tehnologic „Dimitrie Leonida” Piatra-Neamț, România
ORCID: 0000-0001-8875-8497

Zubenschi Ecaterina
UPSC "Ion Creangă"
(Republica Moldova)
ORCID: 0000-0002-1822-7460

Adnotare

În România, dezvoltarea comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică este o problemă importantă necesitând soluții eficiente și sustenabile. Un model pedagogic conceptual eficient pentru dezvoltarea comportamentului prosocial la elevii mici ar trebui să ia în considerare factorii sociali, culturali și educaționali specifici contextului românesc, precum și nevoile și caracteristicile copiilor în vârstă de 6-10 ani, acesta fiind esențial în a dezvolta abilități sociale, de comunicare și empatie, pentru a crea relații sănătoase și armonioase în cadrul comunității.

Cuvinte-cheie: comportament prosocial, abilități sociale, model pedagogic, factori sociali.